

บทที่ 2

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อสุขภาพกายของเด็กอนุบาลในกรุงเทพฯ ครั้งนี้ จะศึกษาโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเด็กก่อนวัยเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในโรงเรียนอนุบาลในเขตกรุงเทพมหานคร ข้อมูลที่จะนำมาศึกษาเป็นข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะภูมิหลังของเด็กและครอบครัว รวมทั้งคุณลักษณะบางประการของโรงเรียนที่เด็กเรียนอยู่ ซึ่งระเบียบวิธีที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ในการศึกษาครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะเด็กก่อนวัยเรียน ที่มีอายุประมาณ 3-6 ปี เนื่องจากต้องการศึกษาผลกระทบจากคุณลักษณะบางประการของโรงเรียนอนุบาลที่มีต่อสุขภาพของเด็ก จึงต้องศึกษาจากเด็กที่อยู่ในโรงเรียนอนุบาลมาแล้วอย่างน้อย 1 ปี เพื่อให้ทราบถึงผลกระทบดังกล่าวได้ชัดเจนขึ้น และศึกษาเฉพาะเด็กที่มารดายังมีชีวิตอยู่และอาศัยอยู่กับมารดาเพื่อให้ทราบถึงผลกระทบต่อสุขภาพร่างกายของเด็กจากภูมิหลังของมารดาได้ชัดเจนเช่นเดียวกัน

2. ในการเก็บข้อมูลของการศึกษาในครั้งนี้ส่วนหนึ่งจะได้มาจากข้อมูลระดับจุลภาค โดยเก็บจากมารดา และอีกส่วนหนึ่งเป็นการเก็บข้อมูลระดับมหภาคเกี่ยวกับคุณลักษณะของโรงเรียน ซึ่งได้แก่ จำนวนเด็กในห้องเรียน ระดับการศึกษาของครูหรือผู้ดูแลเด็กและคุณภาพของอาหารและนำข้อมูลที่ได้อาจนำมาจัดแจงให้เป็นข้อมูลของเด็กแต่ละคน

3. การศึกษาในครั้งนี้จะวัดความถี่ของการเจ็บป่วยซึ่งเป็นดัชนีเบื้องต้นที่ใช้ให้เห็นถึงภาวะสุขภาพกายของเด็ก จากจำนวนวันที่เด็กขาดเรียนเนื่องจากการเจ็บป่วยในรอบ 3 เดือน ที่ผ่านมา (พฤษภาคม-สิงหาคม 2538) เพื่อให้เห็นภาพ

เกี่ยวกับการเจ็บป่วยได้ชัดเจนขึ้น โดยเก็บข้อมูลจากสมุดบันทึกสุขภาพของเด็ก ซึ่งโรงเรียนจัดทำในช่วงระยะเวลาดังกล่าว ทั้งนี้เพราะจากการศึกษาที่ผ่านมา พบว่าการรายงานในเรื่องจำนวนครั้งที่เจ็บป่วยของเด็กจากมารดาจะต่ำกว่าความเป็นจริง เนื่องจากเป็นการเก็บข้อมูลย้อนหลัง ซึ่งอาจทำให้เกิดความบกพร่องในด้านความทรงจำของมารดา

ขอบเขตและตัวแปรในการศึกษา

การศึกษาค้างนี้ เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อสุขภาพของเด็กก่อนวัยเรียน อายุ 3-6 ปี ซึ่งอยู่ในโรงเรียนอนุบาลในกรุงเทพมหานครทั้งของรัฐบาลและเอกชน และกำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาล 2 และ 3 โดยใช้เด็กเป็นหน่วยในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสุขภาพกายของเด็กกับภูมิหลังทางประชากร เศรษฐกิจ สังคม ของเด็กและครอบครัว รวมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ของสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนกับคุณลักษณะของโรงเรียนอนุบาลที่เด็กเรียนอยู่ด้วย ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษามีดังนี้

ตัวแปรเกี่ยวกับคุณลักษณะของเด็กและมารดา

- (1) อายุของเด็ก
- (2) เพศของเด็ก
- (3) อายุของมารดา
- (4) จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ของมารดา
- (5) ระดับการศึกษาของมารดา
- (6) สภาพการทำงานของมารดา
- (7) จำนวนชั่วโมงทำงานของมารดา
- (8) รายได้ครอบครัว

ตัวแปรเกี่ยวกับคุณลักษณะของโรงเรียน

- (1) ประเภทของโรงเรียน
- (2) ระดับการศึกษาของครูประจำชั้น
- (3) จำนวนเด็กในชั้นเรียน
- (4) คุณภาพของอาหารที่โรงเรียนจัดให้
- (5) สภาพแวดล้อมของโรงเรียน

ตัวแปรเกี่ยวกับสุขภาพกายของเด็ก

- (1) ระดับของน้ำหนักต่อส่วนสูงเมื่อเทียบจากเกณฑ์มาตรฐาน
- (2) ความถี่ในการเจ็บป่วย

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

1. เด็กอนุบาล หมายถึง เด็กก่อนวัยเรียนที่มีอายุประมาณ 3-6 ปี ที่อยู่ในโรงเรียนอนุบาลในกรุงเทพมหานคร
2. มารดา หมายถึง มารดาที่มีบุตรอยู่ในโรงเรียนอนุบาลในกรุงเทพฯ ซึ่งมีอายุประมาณ 3-6 ปี และอาศัยอยู่ร่วมกับบุตรในปัจจุบัน
3. โรงเรียนอนุบาล หมายถึง สถานที่ให้บริการในด้านการสอน และดูแลเด็กอายุประมาณ 3-6 ปีในเขตกรุงเทพมหานคร
4. สุขภาพกาย หมายถึง ภาวะการเจริญเติบโตของร่างกายตามอายุ ซึ่งวัดจากสัดส่วนของน้ำหนักต่อส่วนสูง และภาวะการเจ็บป่วยของเด็ก ซึ่งวัดจากจำนวนวันลาป่วยในรอบ 3 เดือนของเด็ก

นิยามตัวแปร

ตัวแปรตาม

ความถี่ของการเจ็บป่วย หมายถึง จำนวนครั้งที่เด็กขาดเรียนเพราะป่วยในรอบ 3 เดือน (พฤษภาคม-สิงหาคม 2538) โดยวัดจากจำนวนวันลาป่วยของเด็ก จากสมุดบันทึกสุขภาพเด็ก ซึ่งโรงเรียนบันทึกไว้

ระดับของน้ำหนักต่อส่วนสูง หมายถึง สัดส่วนน้ำหนักต่อส่วนสูงของเด็ก เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับมาตรฐานน้ำหนัก ส่วนสูงของประชากรไทยปี 2537 ของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตามเกณฑ์มาตรฐานน้ำหนัก-ส่วนสูง ของกระทรวงสาธารณสุข ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ต่ำกว่าเกณฑ์ปกติมาก คือมีสัดส่วนของน้ำหนักต่อส่วนสูงเทียบจากเกณฑ์มาตรฐานน้อยกว่าหรือเท่ากับเปอร์เซ็นต์ไคล์ที่ 3 ($P \leq 3$) ซึ่งถือว่าต่ำกว่าเกณฑ์ปกติมาก หรือมีภาวะขาดสารอาหาร
2. ต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ คือมีสัดส่วนของน้ำหนักต่อส่วนสูงเทียบจากเกณฑ์มาตรฐานมากกว่าเปอร์เซ็นต์ไคล์ที่ 3 ถึงเปอร์เซ็นต์ไคล์ที่ 10 ($3 < P \leq 10$) ซึ่งถือว่าค่อนข้างต่ำกว่าปกติ
3. อยู่ในเกณฑ์ปกติ คือมีสัดส่วนของน้ำหนักต่อส่วนสูงเทียบจากเกณฑ์มาตรฐานมากกว่าเปอร์เซ็นต์ไคล์ที่ 10 ถึงน้อยกว่าเปอร์เซ็นต์ไคล์ที่ 90 ($10 < P < 90$) ซึ่งถือว่าปกติ
4. สูงกว่าปกติ คือมีสัดส่วนของน้ำหนักต่อส่วนสูงเทียบจากเกณฑ์มาตรฐานเท่ากับเปอร์เซ็นต์ไคล์ที่ 90 ถึงน้อยกว่าเปอร์เซ็นต์ไคล์ 97 ($90 \leq P < 97$) ซึ่งถือว่ามีส่วนสูงค่อนข้างสูงกว่าปกติ
5. สูงกว่าปกติมาก คือมีสัดส่วนของน้ำหนักต่อส่วนสูงเมื่อเทียบจากเกณฑ์มาตรฐานเท่ากับหรือมากกว่าเปอร์เซ็นต์ไคล์ที่ 97 ($P \geq 97$) ซึ่งถือว่ามีส่วนสูงค่อนข้างสูงเกินกว่าปกติมาก

ตัวแปรอิสระ

อายุของเด็ก หมายถึง อายุเต็มปีของเด็กเมื่อครบรอบวันเกิดครั้งสุดท้าย แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. อายุ 4 ปี และต่ำกว่า
2. อายุ 5 ปี
3. อายุ 6 ปี

เพศของเด็ก แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. ชาย
2. หญิง

อายุมารดา หมายถึง อายุเต็มเมื่อครบรอบวันเกิดครั้งล่าสุดของมารดา แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. อายุน้อยกว่า 31 ปี
2. อายุ 31-39 ปี
3. อายุมากกว่า 39 ปี

จำนวนบุตร หมายถึง จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ทั้งหมดของมารดา แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. 1 คน
2. 2 คน
3. 3 คนและมากกว่า

ระดับการศึกษาของมารดา หมายถึง ระดับการศึกษาที่จบชั้นสูงสุดของมารดาแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. ประถมศึกษาหรือต่ำกว่าประถมศึกษา
2. มัธยมศึกษาหรืออนุปริญญา
3. ปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี

สภาพการทำงานของมารดา หมายถึง สถานภาพการทำงานในเชิงเศรษฐกิจและสถานที่ที่มารดาของเด็กทำงาน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. ไม่ได้ทำงานในเชิงเศรษฐกิจ
2. ทำงานนอกบ้าน
3. ทำงานหรือประกอบอาชีพอยู่ในบ้าน

รายได้ของครอบครัว หมายถึง รายได้เฉลี่ยที่สมาชิกทุกคนในครอบครัว ได้รับจากการทำงานหรือรายได้จากแหล่งอื่น ๆ รวมกันในเดือน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. น้อยกว่า 10000 บาท
2. 10000-49999 บาท
3. มากกว่า 49999 บาท

ชั่วโมงการทำงานของมารดา หมายถึง จำนวนเวลาที่ทำงานโดยเฉลี่ยของมารดาใน 1 สัปดาห์ แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. ไม่มีชั่วโมงการทำงาน (ไม่ได้ทำงานในเชิงเศรษฐกิจ)
2. น้อยกว่า 40 ชั่วโมงต่อสัปดาห์
3. 40-49 ชั่วโมงต่อสัปดาห์
4. มากกว่า 49 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

ประเภทของโรงเรียน หมายถึง หน่วยงานที่โรงเรียนสังกัดอยู่ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทดังนี้

1. โรงเรียนรัฐบาล
2. โรงเรียนเอกชน

ระดับการศึกษาของครู หมายถึง ระดับการศึกษาขั้นสูงสุดของครูประจำชั้น ที่ดูแลเด็กเป็นส่วนใหญ่ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. มัธยมศึกษาตอนปลาย
2. อนุปริญญา
3. ปริญญาตรีหรือสูงกว่า

คุณภาพของอาหารที่โรงเรียนจัดให้ หมายถึง สภาพของอาหารที่โรงเรียนจัดให้เด็ก ทั้งอาหารมื้อกลางวันและอาหารเสริม โดยผู้วิจัยเป็นผู้สังเกตและประเมินคุณภาพของอาหาร โดยพิจารณาจากความสะอาดในขั้นตอนการปรุงและการจัดเก็บ และพิจารณาจากคุณค่าทางอาหารว่าครบถ้วนตามหลักโภชนาการหรือไม่ ซึ่งคุณภาพของอาหารแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. คุณภาพไม่ดี
2. คุณภาพพอใช้
3. คุณภาพดี

จำนวนเด็กในชั้นเรียน หมายถึง จำนวนเด็กทั้งหมดที่อยู่ในห้องเรียน เดียวกับเด็กที่เป็นตัวอย่าง โดยใช้เกณฑ์กำหนดสัดส่วนของผู้ดูแลเด็กต่อจำนวนเด็ก ในมาตรฐานขั้นพื้นฐานในการจัดบริการรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กปฐมวัย (0-6 ปี) ซึ่งกำหนดไว้ว่าผู้ดูแลเด็ก 1 คน ควรดูแลเด็กอายุ 4-6 ปี จำนวน 20 คน ดังนั้น ในการศึกษาคั้งนี้จึงแบ่งจำนวนเด็กในห้องเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. น้อยกว่า 20 คน
2. 20-30 คน
3. มากกว่า 30 คน

สภาพแวดล้อมของโรงเรียน หมายถึง ความเหมาะสมของสภาพแวดล้อม ภายนอกและภายในโรงเรียนที่เหมาะสมสำหรับที่จะเป็นสถานที่ดูแลเด็กก่อนวัยเรียน โดยประเมินจากคุณลักษณะตามมาตรฐานขั้นพื้นฐานในการจัดบริการรับเลี้ยงและพัฒนาเด็ก ปฐมวัย (0-6 ปี) ซึ่งในการศึกษาคั้งนี้ได้แบ่งโรงเรียนตามสภาพแวดล้อม ออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. ไม่มีปัญหาสภาพแวดล้อม
2. มีปัญหาสภาพแวดล้อม (มีสภาพแวดล้อมไม่ตรงตามมาตรฐาน

ได้แก่ น้ำเสีย อากาศไม่ดี มีเสียงดังรบกวน อยู่ใกล้บริเวณชนถ่ายสารเคมี)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อศึกษาปัจจัย ที่มีผลต่อสุขภาพกายของเด็กก่อนวัยเรียน โดยแบ่งแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ออกเป็น 3 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 มอบให้มารดาของเด็กที่ตกเป็นตัวอย่างเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ด้วยตัวเองในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภูมิหลังของเด็กและครอบครัวรวมถึงปัญหาต่างๆ ไปเกี่ยวกับสุขภาพของเด็ก

ส่วนที่ 2 เก็บข้อมูลจากครูหรือสมุทบันทึกลับสุขภาพเกี่ยวกับน้ำหนักและ ส่วนสูงของเด็ก จำนวนวันที่ขาดเรียนเนื่องจากการเจ็บป่วย

ส่วนที่ 3 เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ครูในโรงเรียนและการสังเกตของ ผู้วิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของโรงเรียนอนุบาลโดยเฉพาะในเรื่องของคุณภาพของ อาหารที่โรงเรียนจัดให้ได้รับประทาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการ ของโรงเรียนที่ตกเป็นตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล
2. ชี้แจงวัตถุประสงค์ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและ คุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างแก่ผู้อำนวยการโรงเรียนที่ตกเป็นตัวอย่าง
3. นำแบบสอบถามไปมอบให้กับผู้อำนวยการหรือผู้ดูแลเด็ก เพื่อแจก แบบสอบถามให้เด็กที่เป็นตัวอย่างนำไปให้มารดากรอกด้วยตนเองและขอเก็บข้อมูล ในส่วนที่ 2 และส่วน 3 ด้วยการสัมภาษณ์และสังเกต
4. กำหนดวันเวลาเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืน และนำแบบสอบถาม ไปประมวลผลในขั้นต่อไป

ขนาดตัวอย่างและการเลือกตัวอย่าง

การกำหนดจำนวนตัวอย่าง

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2535 พบว่าเด็ก อนุบาลในกรุงเทพมหานคร มีจำนวนทั้งสิ้น 204,900 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2535: 16) จึงได้นำข้อมูลนี้มาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการคำนวณหากลุ่มตัวอย่าง ที่จะใช้ในการศึกษา โดยใช้การคำนวณตัวอย่างจากการจัดสัดส่วนภายใต้ความ ถูกต้องที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยใช้สูตรในกรณีที่ประชากรทั้งหมดมีมากกว่า 10,000 คน ได้จำนวนตัวอย่างขั้นต่ำที่สามารถเป็นตัวแทนประชากรได้ 384 คน (แอนดริว พิชเชอร์ และคนอื่นๆ, แพลโดย พิชิต พัทธ์กะเทพสมบัติและเพ็ญพร

ธีระสวัสดิ์, 2527) ดังนั้นเพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของข้อมูล และได้ข้อมูลที่เพียงพอต่อการวิเคราะห์และเป็นตัวแทนของประชากรมากยิ่งขึ้น การศึกษาครั้งนี้จึงได้กำหนดตัวอย่างของเด็กอนุบาลที่จะใช้ในการศึกษาไว้ทั้งหมด จำนวนอย่างน้อย 600 คน และเนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามให้มารดาของเด็กกรอกเอง ดังนั้นจึงได้กำหนดหน่วยตัวอย่างเพื่อแจกแบบสอบถามในเบื้องต้นไว้ทั้งสิ้น 1,000 คน ซึ่งคาดว่าจะได้รับแบบสอบถามคืนอย่างน้อยร้อยละ 60 คือได้รับแบบสอบถามคืนจากหน่วยตัวอย่างอย่างน้อย 600 คน ตามจำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาที่ได้กำหนดไว้แล้วข้างต้น

การเลือกตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งการสุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 ขั้นตอน โดยในขั้นที่ 1 เป็นการเลือกโรงเรียนอนุบาลในกรุงเทพมหานครเป็นหน่วยตัวอย่าง ถัดมาในขั้นที่ 2 เป็นการเลือกชั้นเรียนในโรงเรียนอนุบาลเป็นหน่วยตัวอย่าง และในขั้นสุดท้ายเป็นการเลือกนักเรียนในชั้นเรียนเป็นหน่วยตัวอย่าง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การเลือกตัวอย่างขั้นที่ 1

ในการเลือกตัวอย่างขั้นที่ 1 เป็นการเลือกโรงเรียนอนุบาล เพื่อเป็นตัวอย่างในการศึกษา โดยต้องการให้มีจำนวนโรงเรียนที่ตกเป็นตัวอย่าง ไม่น่ากว่าร้อยละ 2 ของโรงเรียนทั้งหมด ตามเกณฑ์ที่ใช้ในการเลือกขนาดของตัวแทนประชากรจากสำมะโนประชากร และเพื่อให้มีการกระจายของข้อมูลในด้านคุณลักษณะของโรงเรียนเพียงพอต่อการวิเคราะห์ และกำหนดขนาดของตัวอย่างให้เป็นสัดส่วนตามจำนวนโรงเรียนสังกัดในหน่วยงานของรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน ซึ่งจำนวนโรงเรียนอนุบาลของรัฐบาลมีทั้งสิ้น 46 โรงเรียน และโรงเรียนอนุบาลเอกชนมีทั้งสิ้น 843 โรงเรียน

จากนั้นจึงใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) จากบัญชีรายชื่อโรงเรียนอนุบาลทั้งหมดในกรุงเทพมหานคร ซึ่งจำแนกตามสังกัดของรัฐบาลและเอกชน ได้จำนวนโรงเรียนตัวอย่างทั้งสิ้น 20 โรงเรียน และโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างสำรองอีก 9 โรงเรียน จากโรงเรียนอนุบาลในกรุงเทพฯ ทั้งหมด

จำนวน 889 โรงเรียน จำแนกได้ดังนี้

โรงเรียนอนุบาลของรัฐบาล จำนวน 5 โรงเรียน และสำรอง 4 โรงเรียน

โรงเรียนอนุบาลของเอกชน จำนวน 15 โรงเรียน และสำรอง 5 โรงเรียน

2. การเลือกตัวอย่างขั้นที่ 2

ภายหลังจากได้โรงเรียนอนุบาลที่จะทำการเก็บข้อมูลแล้วในขั้นที่ 2 จึงเป็นการเลือกห้องเรียนเพื่อเป็นตัวอย่างจากโรงเรียนแต่ละโรงเรียนโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยในแต่ละโรงเรียนที่ตกเป็นตัวอย่างจะเลือกห้องเรียนในระดับอนุบาล 2 จำนวน 2 ห้อง และในระดับอนุบาล 3 อีกเป็นจำนวน 2 ห้อง เช่นเดียวกัน

3. การเลือกตัวอย่างขั้นที่ 3

เลือกเด็กอนุบาลเป็นตัวอย่างในการเก็บข้อมูลจากบัญชีรายชื่อของนักเรียนในห้องที่ตกเป็นตัวอย่าง โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่ายเช่นเดียวกัน แบ่งเป็นชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนละ 25 คน และชั้นอนุบาล 3 โรงเรียนละ 25 คน รวมเป็นจำนวนตัวอย่างโรงเรียนละ 50 คน

และภายหลังจากการเก็บรวบรวมแบบสอบถามตามจำนวนตัวอย่างดังกล่าวมาทั้งหมดข้างต้นแล้ว มีจำนวนหน่วยตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 700 ราย ซึ่งสูงกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ 100 ราย จากโรงเรียน 20 โรงเรียน ทั้งโรงเรียนที่เป็นตัวอย่าง และโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างสำรองในกรณีที่โรงเรียนซึ่งเป็นตัวอย่างไม่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากมารดาของเด็กอนุบาล
จำแนกตามโรงเรียนและเขตที่ตั้งของโรงเรียน

โรงเรียนและเขตที่ตั้ง	จำนวน แบบ สอบถาม	โรงเรียนและเขตที่ตั้ง	จำนวน แบบ สอบถาม
	(ชุด)		(ชุด)
<u>เขตพญาไท</u>		<u>เขตสาทร</u>	
1. โรงเรียนพญาไท*	45	11. อนุบาลชวนชื่น	35
2. โรงเรียนสวนบัว	30	<u>เขตตลิ่งชัน</u>	
<u>เขตพระโขนง</u>		12. อนุบาลนกน้อย	26
3. โรงเรียนวัดมหาบุศย์*	38	13. อนุบาลสร้างสรรค์	32
4. โรงเรียนดาราคาม*	35	<u>เขตจอมทอง</u>	
<u>เขตประเวศน์</u>		14. อนุบาลพรพิมพ์	43
5. โรงเรียนนวลวรรณ	29	15. อนุบาลเสริมสุข	35
<u>เขตปาลพัต</u>		<u>เขตยานนาวา</u>	
6. อนุบาลอัมรินทร์	35	16. อนุบาลจันทร์เจ้า	36
<u>เขตบางกอกน้อย</u>		<u>เขตบางกะปิ</u>	
7. โรงเรียนวัดอัมรินทร์อาราม*	44	17. โรงเรียนถนนอมบุตร	39
<u>เขตบางคอแหลม</u>		18. อนุบาลชุติมา	37
8. อนุบาลเล็กประยูร	30	<u>เขตมีนบุรี</u>	
9. โรงเรียนเปรมฤดีศึกษา	41	19. โรงเรียนพรสุดามีมีนบุรี	28
<u>เขตบางซื่อ</u>		<u>เขตพระนคร</u>	
10. โรงเรียนกุลวรรณศึกษา	25	20. โรงเรียนวัดโสมนัส*	37

* โรงเรียนอนุบาลของรัฐบาล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาในครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้คือ

1. ในการวิเคราะห์เบื้องต้นเกี่ยวกับสภาวะสุขภาพกายของเด็กก่อนวัยเรียนจากสัดส่วนของน้ำหนักต่อส่วนสูงโดยใช้ค่าร้อยละการวิเคราะห์แบบตารางไขว้ (cross-tabulation) เพื่อแสดงถึงลักษณะทั่วไปและแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระที่ศึกษาและตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระว่ามีนัยสำคัญหรือไม่ด้วยค่าสถิติไคสแควร์ (χ^2 - Test)

2. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อสุขภาพกายของเด็กก่อนวัยเรียน โดยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยเลขคณิตของความถี่ในการเจ็บป่วยโดยใช้ตารางไขว้ เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระแต่ละตัวและการวิเคราะห์ความถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) ซึ่งเป็นวิธีการทางสถิติที่ใช้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระโดยสามารถนำเอาตัวแปรอิสระอื่นๆ เข้ามาพิจารณาได้หลายตัวแปรพร้อมๆ กัน เพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนขึ้นว่าเมื่อควบคุมตัวแปรอื่นๆ ให้คงที่แล้ว ตัวแปรใดบ้างมีผลต่อสุขภาพของเด็กโดยเฉพาะในเรื่องความถี่ของการเจ็บป่วย และสำหรับการวิเคราะห์ความถดถอยพหุ นั้น ในกรณีที่ตัวแปรอิสระเป็นตัวแปรระดับกลุ่ม (ordinal scale) จะวิเคราะห์โดยการกำหนดให้มีกลุ่มอ้างอิง หรือตัวแปรหุ่น (dummy)

ลักษณะทั่วไปของข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ลักษณะทั่วไปของข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ปรากฏในตารางที่ 2 และตารางที่ 3 โดยจำแนกเป็นลักษณะทางประชากรของเด็ก ลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจและสังคมของมารดา คุณลักษณะบางประการของโรงเรียนที่เด็กศึกษาอยู่ โดยข้อมูลที่จะนำเสนอต่อไปนี้เป็น การแสดงสัดส่วนร้อยละจากจำนวนเต็มเฉพาะประชากรที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรอิสระต่างๆ ในแบบสอบถาม ดังนั้นจำนวนรวมของประชากรในแต่ละตัวแปรจึงมีค่าแตกต่างกันไป ตามจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามในแต่ละข้อ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ลักษณะทางประชากรของเด็ก

1. อายุของเด็ก

ประชากรตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือเด็กอนุบาลในกรุงเทพฯ ซึ่งมีอายุระหว่าง 3-6 ปี โดยเด็กส่วนใหญ่มีอายุ 5 ปี ถึงร้อยละ 56.0 รองลงมา มีอายุต่ำกว่า 5 ปี ร้อยละ 34.7 และมีอายุ 6 ปี ร้อยละ 9.3 (ตารางที่ 2)

2. เพศของเด็ก

จากตารางที่ 2 พบว่าเด็กอนุบาลที่เป็นประชากรตัวอย่าง เป็นเด็กชายร้อยละ 55.9 และเป็นเด็กหญิงร้อยละ 44.1

ตารางที่ 2 ร้อยละของเด็กอนุบาล จำแนกตามลักษณะทางประชากร

ลักษณะทางประชากร	ร้อยละ (จำนวน)
<u>อายุเด็ก</u>	
4 ปี และต่ำกว่า	34.7 (242)
5 ปี	56.0 (391)
6 ปี	9.3 (65)
รวม	100.0 (698)
<u>เพศเด็ก</u>	
ชาย	55.9 (391)
หญิง	44.1 (309)
รวม	100.0 (700)

ลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจสังคมของมารดา

ข้อมูลจากตารางที่ 3 แสดงร้อยละของเด็กอนุบาลที่เป็นประชากรตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจและสังคมของมารดา ซึ่งประกอบด้วย อายุของมารดา จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ ระดับการศึกษาของมารดา สภาพการทำงานของมารดา ชั่วโมงการทำงานของมารดา และรายได้ครอบครัว รวมทั้งลักษณะอื่นๆ ของมารดา เพื่อให้เห็นภาพภูมิหลังของมารดาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3. อายุของมารดา

มารดาของเด็กอนุบาลที่เป็นประชากรตัวอย่าง มีอายุระหว่าง 20-50 ปี โดยเฉลี่ยมีอายุ 34 ปี และพบว่าร้อยละ 61.3 ของมารดาทั้งหมด อยู่ในกลุ่มอายุ 31-39 ปี ถัดมาคือกลุ่มที่มีอายุน้อยกว่า 31 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.8 และมีมารดาอายุมากกว่า 39 ปี ร้อยละ 15.9

4. จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ของมารดา

มารดาของเด็กอนุบาลที่เป็นตัวอย่าง มีบุตรที่มีชีวิตอยู่โดยเฉลี่ย จำนวน 1.4 คน และหากพิจารณาจำแนกเป็นร้อยละพบว่า มารดาส่วนใหญ่มีบุตรที่มีชีวิตอยู่จำนวน 2 คน ถึงร้อยละ 50.0 มีบุตรที่มีชีวิตอยู่ทั้งหมดจำนวน 1 คน ร้อยละ 32.2 และมีบุตรที่มีชีวิตอยู่มากกว่า 2 คนขึ้นไป ร้อยละ 17.8

5. ระดับการศึกษาของมารดา

เมื่อพิจารณาระดับการศึกษาของมารดา พบว่ามารดาส่วนใหญ่ จบการศึกษาในระดับมัธยมหรืออนุปริญาตร้อยละ 43.8 รองลงไปร้อยละ 32.5 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี ส่วนมารดาที่จบการศึกษาระดับ ประถมศึกษาหรือต่ำกว่าประถมศึกษาไม่มีเพียง ร้อยละ 23.6

6. สถานภาพสมรสของมารดา

มารดาของเด็กอนุบาลที่เป็นตัวอย่างเกือบทั้งหมด คือร้อยละ 94.7 แต่งงานและกำลังอยู่กับสามี มีเพียงร้อยละ 5.3 เท่านั้นที่เป็นหม้ายหรือแยกกันอยู่กับสามี

7. การทำงานของมารดา

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของมารดานั้น มารดาส่วนใหญ่ร้อยละ 75.0 ทำงานในเชิงเศรษฐกิจที่เหลืออีกร้อยละ 25.0 เป็นแม่บ้านไม่ได้ทำงานในเชิงเศรษฐกิจ

8. สภาพการทำงานของมารดา

เมื่อพิจารณาสภาพการทำงานของมารดาที่ทำงานในเชิงเศรษฐกิจแล้ว พบว่างานที่ทำส่วนใหญ่เป็นงานที่ต้องทำนอกบ้านถึงร้อยละ 57.7 มีเพียงร้อยละ 17.1 เท่านั้นที่ทำงานอยู่ภายในบ้าน ส่วนมารดาที่ไม่ได้ทำงานในเชิงเศรษฐกิจ คิดเป็นร้อยละ 25.2

9. อาชีพของมารดา

สำหรับในรายละเอียดเกี่ยวกับอาชีพของมารดา พบว่าร้อยละ 41.1 ของมารดาทั้งหมดประกอบอาชีพเกี่ยวกับวิชาชีพและวิชาการ ร้อยละ 22.3 ประกอบอาชีพค้าขาย ร้อยละ 13.0 ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการบริการ ร้อยละ 8.2 ประกอบอาชีพบริหาร ร้อยละ 8.0 ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการผลิตและช่าง และอีกร้อยละ 7.4 เป็นเสมียน

10. สถานภาพการทำงาน

และเมื่อพิจารณาสถานภาพการทำงานของมารดา เฉพาะในกลุ่มมารดาที่ทำงานในเชิงเศรษฐกิจ พบว่ามารดา ร้อยละ 35.7 เป็นลูกจ้างเอกชน ร้อยละ 26.6 เป็นลูกจ้างรัฐบาล ร้อยละ 26.9 ทำธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 7.0 ทำงานให้ครอบครัว มีเพียงร้อยละ 3.9 มีสถานภาพการทำงานเป็นนายจ้าง (มีลูกจ้าง)

11. จำนวนชั่วโมงการทำงานของมารดา

สำหรับจำนวนชั่วโมงในการทำงาน พบว่ามารดาส่วนใหญ่ทำงานสัปดาห์ละ 40-49 ชั่วโมง ร้อยละ 45.6 และทำงานสัปดาห์ละมากกว่า 49 ชั่วโมง ร้อยละ 35.3 มีมารดาเพียงร้อยละ 19.0 ทำงานน้อยกว่า 40 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

12. รายได้ครอบครัว

เมื่อพิจารณารายได้ของครอบครัว พบว่า รายได้ครอบครัวโดยเฉลี่ย คือ 40,202 บาท และเมื่อพิจารณาจำแนกเป็นร้อยละ พบว่าเด็กอนุบาลที่เป็นตัวอย่างอยู่ในครอบครัวที่มีรายได้ 10,001-49,999 บาท เป็นส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 54.1 อยู่ในครอบครัวที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,001 บาท ร้อยละ 22.4 และอยู่ในครอบครัวที่มีรายได้ตั้งแต่ 50,000 บาทขึ้นไป ร้อยละ 23.5

ตารางที่ 3 ร้อยละของเด็กอนุบาล จำแนกตามลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจสังคมของมารดา

ลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจสังคมของมารดา	ร้อยละ (จำนวน)
อายุของมารดา (ปี)	
< 31	22.8 (157)
31-39	61.3 (423)
> 39	15.9 (110)
รวม	100.0 (690)
(อายุเฉลี่ย 34 ปี)	
จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่	
1 คน	32.2 (225)
2 คน	50.0 (349)
3 คน และมากกว่า 3 คน	17.8 (124)
รวม	100.0 (698)
(จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่เฉลี่ย 1.4 คน)	

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจสังคมของมารดา	ร้อยละ (จำนวน)
ระดับการศึกษาของมารดา	
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	23.6 (165)
มัธยมหรืออนุปริญญา	43.8 (306)
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	32.5 (227)
รวม	100.0 (698)
สถานภาพสมรสของมารดา	
สมรสและอยู่ด้วยกัน	94.7 (662)
หม้าย, แยกกันอยู่	5.3 (37)
รวม	100.0 (699)
การทำงานของมารดา	
ไม่ได้ทำงานในเชิงเศรษฐกิจ	25.0 (174)
ทำงานในเชิงเศรษฐกิจ	75.0 (521)
รวม	100.0 (695)
สภาพการทำงานของมารดา	
ไม่ได้ทำงานในเชิงเศรษฐกิจ	25.2 (174)
ทำงานในบ้าน	17.1 (118)
ทำงานนอกบ้าน	57.7 (398)
รวม	100.0 (690)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจสังคมของมารดา	ร้อยละ (จำนวน)
อาชีพของมารดา*	
วิชาการ วิชาชีพ	41.1 (199)
บริหาร	8.2 (40)
ค้าขาย	22.3 (108)
เสมียน	7.4 (36)
บริการ	13.0 (63)
การผลิต-ช่าง	8.0 (39)
รวม	100.0 (485)
สถานภาพการทำงานของมารดา*	
ทำงานให้ครอบครัว	7.0 (36)
ธุรกิจส่วนตัว	26.9 (139)
นายจ้าง	3.9 (20)
ลูกจ้างรัฐบาล	26.6 (137)
ลูกจ้างเอกชน	35.7 (184)
รวม	100.0 (516)

* เฉพาะมารดาที่ทำงานในเชิงเศรษฐกิจ

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจสังคมของมารดา	ร้อยละ (จำนวน)
ชั่วโมงการทำงานของมารดา*	
ต่ำกว่า 40 ชั่วโมงต่อสัปดาห์	19.0 (96)
40-49 ชั่วโมงต่อสัปดาห์	45.6 (230)
มากกว่า 49 ชั่วโมงต่อสัปดาห์	35.3 (178)
รวม	100.0 (504)
รายได้ครอบครัว	
10,000 บาทและต่ำกว่า	22.4 (132)
10,001-49,999	54.1 (318)
50,000 บาทและสูงกว่า	23.5 (138)
รวม	100.0 (588)
(รายได้เฉลี่ย 40,202 บาท)	

* เฉพาะมารดาที่ทำงานในเชิงเศรษฐกิจ

คุณลักษณะของโรงเรียน

ข้อมูลลำดับต่อไปที่จะเสนอในตารางที่ 4 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะบางประการของโรงเรียนอนุบาลที่เด็กกำลังศึกษาอยู่ โดยแสดงข้อมูลเป็นร้อยละของเด็กอนุบาล จำแนกตามหน่วยงานที่โรงเรียนสังกัด ระดับการศึกษาของครูประจำชั้น จำนวนนักเรียนในชั้นเรียนของเด็ก คุณภาพของอาหารที่โรงเรียนจัดให้เด็กรับประทาน สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

13. ประเภทของโรงเรียน

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นข้อมูลจากเด็กในโรงเรียนอนุบาลของรัฐบาลจำนวน 199 ราย และจากเด็กในโรงเรียนเอกชนจำนวน 501 ราย

เด็กอนุบาลที่เป็นประชากรตัวอย่าง เรียนอยู่ในโรงเรียนเอกชนซึ่งสังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชนร้อยละ 71.6 และเรียนอยู่ในโรงเรียนรัฐบาลซึ่งสังกัดคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ ร้อยละ 28.4

14. สภาพแวดล้อมของโรงเรียน

จากการศึกษา พบว่าร้อยละ 78.7 อยู่ในโรงเรียนที่ไม่มีปัญหาสิ่งแวดล้อม ส่วนอีก ร้อยละ 21.3 อยู่ในโรงเรียนที่มีสภาพแวดล้อมที่ไม่ดี คืออากาศไม่ดี เสียงดังรบกวน

15. คุณภาพของอาหาร

เมื่อพิจารณาถึงคุณภาพของอาหารที่โรงเรียนจัดให้เด็กรับประทาน พบว่าเด็กส่วนมาก รับประทานอาหารที่โรงเรียนจัดให้ที่มีคุณภาพพอใช้ คือร้อยละ 53.7 รับประทานอาหารที่มีคุณภาพดีร้อยละ 26.6 และรับประทานอาหารที่มีคุณภาพไม่ดีร้อยละ 19.7

16. ระดับการศึกษาของครูประจำชั้น

สำหรับระดับการศึกษาของครูประจำชั้น พบว่าเด็กมีครูประจำชั้นจบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี ประมาณร้อยละ 50.9 รองลงไปจบการศึกษาระดับอนุปริญญา ร้อยละ 26.0 และจบการศึกษาระดับมัธยมปลายเพียงร้อยละ 23.1

17. จำนวนเด็กในชั้นเรียน

คุณลักษณะอีกประการของโรงเรียนที่นำมาศึกษาในครั้งนี้ คือ จำนวนนักเรียนในชั้นเรียนของเด็ก พบว่าประมาณ ร้อยละ 40 ของเด็กที่ตกเป็น ตัวอย่างอยู่ในชั้นเรียนที่มีนักเรียนจำนวน 21-30 คน ต่อห้อง และอยู่ในชั้นเรียนที่มีนักเรียนน้อยกว่า 21 คน ร้อยละ 38.4 มีเพียงร้อยละ 21.6 อยู่ในชั้นเรียนที่มีนักเรียนมากกว่า 30 คนขึ้นไป

ตารางที่ 4 ร้อยละของเด็กอนุบาล จำแนกตามคุณลักษณะของโรงเรียน

คุณลักษณะของโรงเรียน	ร้อยละ (จำนวน)
ประเภทของโรงเรียน	
โรงเรียนเอกชน	71.6 (501)
โรงเรียนรัฐบาล	28.4 (199)
รวม	100.0 (700)
สภาพแวดล้อมของโรงเรียน	
ไม่มีปัญหาสิ่งแวดล้อม	78.7 (551)
มีปัญหาสิ่งแวดล้อม	21.3 (149)
รวม	100.0 (700)

ตารางที่ 4 (ต่อ)

คุณลักษณะของโรงเรียน	ร้อยละ (จำนวน)
คุณภาพของอาหารที่โรงเรียนจัดให้	
คุณภาพไม่ดี	19.7 (138)
คุณภาพพอใช้	53.7 (376)
คุณภาพดี	26.6 (186)
รวม	100.0 (700)
ระดับการศึกษาของครูประจำชั้น	
มัธยมศึกษาตอนปลาย	23.1 (162)
อนุปริญญา	26.0 (182)
ปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี	50.9 (356)
รวม	100.0 (700)
จำนวนเด็กในชั้นเรียน (คนต่อห้อง)	
< 21	34.8 (269)
21-30	40.0 (280)
> 30	21.6 (151)
รวม	100.0 (700)
(จำนวนเด็กในชั้นเรียนโดยเฉลี่ย 24 คน)	

สุขภาพร่างกายของเด็ก

19. ระดับของน้ำหนักต่อส่วนสูง

เด็กอนุบาลที่เป็นตัวอย่างของการศึกษาคั้งนี้ มีน้ำหนักต่อส่วนสูงในระดับปกติ ($10 < P < 90$) เป็นส่วนใหญ่ คือร้อยละ 57.9 กลุ่มถัดมามีน้ำหนักต่อส่วนสูงอยู่ในระดับสูงกว่าปกติ ($90 \leq P < 97$) ร้อยละ 15.4 และกลุ่มที่มีน้ำหนักต่อส่วนสูงอยู่ในระดับสูงกว่าปกติมาก ($P \geq 97$) คิดเป็นร้อยละ 13.9 ส่วนเด็กที่มีน้ำหนักต่อส่วนสูงในระดับต่ำกว่าปกติ ($3 < P \leq 10$) มีร้อยละ 7.7 และมีเด็กที่มีน้ำหนักต่อส่วนสูงในระดับต่ำกว่าปกติมาก ($P \leq 3$) ร้อยละ 5.1 (ตารางที่ 5)

20. ความถี่ในการเจ็บป่วย

ความถี่ในการเจ็บป่วยพิจารณาจากจำนวนวันที่ขาดเรียนของเด็ก ซึ่งจากข้อมูลของมารดา พบว่าเด็กร้อยละ 68.4 ไม่เคยขาดเรียนเนื่องจากการเจ็บป่วยเลยในรอบ 3 เดือน ขาดเรียน 1 วัน ร้อยละ 10.0 ขาดเรียน 2 วัน ร้อยละ 8.5 ขาดเรียน 3 วัน ร้อยละ 5.4 ขาดเรียน 4 วัน ร้อยละ 1.6 ขาดเรียน 5 วัน ร้อยละ 2.7 และขาดเรียนเนื่องมาจากการเจ็บป่วยมากกว่า 5 วัน ร้อยละ 3.4 (ตารางที่ 5)

ส่วนจากข้อมูลของโรงเรียน พบว่าข้อมูลแตกต่างจากข้อมูลของมารดา คือเด็กที่เป็นตัวอย่างในการศึกษาไม่เคยขาดเรียนเนื่องจากเจ็บป่วยเลยในรอบ 3 เดือน ร้อยละ 46.7 อีกรว่าครึ่งหนึ่งของเด็กที่เป็นตัวอย่างเคยขาดเรียนเนื่องจากการเจ็บป่วยโดยแบ่งออกเป็นขาดเรียน 1 วัน ร้อยละ 15.0 ขาดเรียน 2 วัน ร้อยละ 13.2 ขาดเรียน 3 วัน ร้อยละ 7.6 ขาดเรียน 4 วัน ร้อยละ 5.6 ขาดเรียน 5 วัน ร้อยละ 4.2 และร้อยละ 7.6 ขาดเรียนมากกว่า 5 วันขึ้นไป (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 ร้อยละของเด็กอนุบาล จำแนกตามสุขภาพร่างกายของเด็ก

สุขภาพร่างกาย	ร้อยละ (จำนวน)
ระดับของน้ำหนักต่อส่วนสูง	
ต่ำกว่าระดับปกติมาก ($P < 3$)	5.1 (36)
ต่ำกว่าระดับปกติ ($3 < P < 10$)	7.7 (54)
อยู่ในระดับปกติ ($10 < P < 90$)	57.9 (405)
สูงกว่าระดับปกติ ($90 < P < 97$)	15.4 (108)
สูงกว่าระดับปกติมาก ($P > 97$)	13.9 (97)
รวม	100.0 (700)
จำนวนวันที่ขาดเรียนในรอบ 3 เดือน (ข้อมูลจากมารดา)	
0 วัน	68.4 (458)
1 วัน	10.0 (67)
2 วัน	8.5 (57)
3 วัน	5.4 (36)
4 วัน	1.6 (11)
5 วัน	2.7 (18)
6 วัน และมากกว่า	3.4 (23)
รวม	100.0 (700)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

สุขภาพร่างกายของเด็ก	ร้อยละ (จำนวน)
จำนวนวันที่ขาดเรียนในรอบ 3 เดือน (ข้อมูลจากโรงเรียน)	
0 วัน	46.8 (327)
1 วัน	15.0 (105)
2 วัน	13.2 (92)
3 วัน	7.6 (53)
4 วัน	5.6 (39)
5 วัน	4.2 (29)
6 วัน และมากกว่า	7.6 (55)
รวม	100.0 (700)

กล่าวโดยสรุป เด็กที่เป็นตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้ ส่วนใหญ่มีอายุ 5 ปี เป็นเพศชายและเพศหญิงเกือบเท่าๆ กัน ส่วนมารดาของเด็กนั้นอยู่ในกลุ่มอายุ 31-35 ปี มากที่สุด โดยส่วนใหญ่มารดามีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ 2 คน และมารดาส่วนมากจบการศึกษาระดับมัธยมหรืออนุปริญญา มารดาเกือบทั้งหมดสมรสและอาศัยอยู่ร่วมกับสามี

เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับการทำงานของมารดา ปรากฏว่ามารดาส่วนใหญ่ทำงานในเชิงเศรษฐกิจ ซึ่งอาชีพที่มีมารดาทำมากที่สุด คือ อาชีพเกี่ยวกับวิชาชีพและวิชาการ รองลงมา คือ อาชีพค้าขาย และส่วนใหญ่งานที่ทำเป็นงานที่ต้องออกไปทำนอกบ้าน นอกจากนี้ยังพบว่า มารดาส่วนมากต้องทำงานเฉลี่ยสัปดาห์ละ 40-49 ชั่วโมง และมีรายได้ครอบครัวเฉลี่ยเดือนละ 10001-49999 บาท เป็นส่วนใหญ่

นอกนั้นยังพบว่าเด็กที่เป็นตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ส่วนมากอยู่ในโรงเรียนเอกชน เด็กส่วนใหญ่อยู่ในโรงเรียนที่ไม่มีปัญหาสภาพแวดล้อม และอยู่ในโรงเรียนที่ไม่มีปัญหาอื่นๆ เช่น เรื่องความปลอดภัย เรื่องผู้ดูแลเด็ก เป็นต้น และส่วนใหญ่อยู่ในโรงเรียนที่จัดอาหารที่มีคุณภาพพอใช้ให้แก่เด็ก ครูประจำชั้นของเด็กส่วนมากจบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี รองลงมาจบการศึกษาระดับอนุปริญญา และพบว่า โดยส่วนใหญ่เด็กอยู่ในชั้นเรียนที่มีนักเรียน 21-30 คน

ในด้านสุขภาพของเด็กนั้น พบว่าเด็กส่วนใหญ่มีสัดส่วนของน้ำหนักต่อส่วนสูงอยู่ในระดับปกติเมื่อเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน ($10 < P < 90$) นอกจากนี้ ข้อมูลจากมารดา พบว่าเกินกว่าครึ่งของเด็กที่เป็นตัวอย่างไม่เคยขาดเรียนเลย และข้อมูลจำนวนวันลาป่วยของเด็กจากโรงเรียนยังพบว่า เกือบครึ่งหนึ่งของเด็กไม่เคยขาดเรียนเนื่องจากการเจ็บป่วยเลยในรอบ 3 เดือน

อย่างไรก็ตามจากข้อมูลที่ได้แสดงให้เห็นว่า ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนวันที่เจ็บป่วยของเด็กซึ่งได้จากมารดา มีแนวโน้มว่าจะต่ำกว่าความเป็นจริง เมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลที่ได้จากโรงเรียน ซึ่งน่าจะเนื่องมาจากข้อมูลจากมารดาเป็นข้อมูลที่ได้มาจากความทรงจำ อาจจะทำให้เกิดความผิดพลาดหรือหลงลืมได้ ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ จึงได้ใช้ข้อมูลความถี่ของการเจ็บป่วยจากการบันทึกจำนวนวันลาป่วยของเด็กที่โรงเรียนได้บันทึกไว้ มาใช้ในการวิเคราะห์ในบทต่อไปซึ่งน่าจะมีความใกล้เคียงกับความถี่ของการเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นกับเด็ก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย